

Nr 462.

Av herr **Eriksson** i Stockholm **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 196, angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst.*

Det förslag angående provisorisk avlöningsförstärkning åt vissa befattningshavare i statens tjänst, som i Kungl. Maj:ts proposition nr 196 förelägges riksdagen, har med mycket blandade känslor mottagits av den statsanställda personalen. Detta gäller kanske mindre den för ändamålet beräknade kostnadssumman, än den fördelningsprincip, som i propositionen föreslagits. Men även om den av frågan berörda personalen hade hoppats att ett större belopp kunnat för ändamålet användas, och den provisoriska avlöningsförstärkningen sålunda kunnat tillmätas rikligare än det av Kungl. Maj:t beräknade beloppet medgiver, så förstår personalen att en provisorisk avlöningsreglering måste göras snävare än en definitiv sådan. Och enär, såsom i propositionen omnämnes, arbetet med den definitiva lönerregleringen inom 1936 års lönekommitté bedrivs i forcerat tempo, och det därför är att hoppas att de nu föreslagna åtgärderna med provisorisk avlöningsförbättring skola förbliva gällande endast under kort tid, hade nog personalen ansett sig kunnat åtnöjas med det totala kostnadsbelopp, som av Kungl. Maj:t nu beräknas för ändamålet, därest fördelningen av löneförbättringen varit annorlunda utformad.

Om sålunda, såsom nyss är sagt, den statsanställda personalen skulle kunnat vara böjd för att i stort sett godtaga den föreslagna kostnadsramen för det nu ifrågavarande provisoriet, så anser man sig icke kunna godkänna den av Kungl. Maj:t föreslagna fördelningsprincipen. I propositionen föreslås nämligen att den provisoriska avlöningsförstärkningen skall utgå till de anställda med dels ett fast lönetillägg med 180 eller 120 kronor per år räknat, dels med barntillägg med 120 kronor per år för barn under 16 års ålder, dock för högst tre. Avlöningsformen med lön efter försörjningsbörda är i vårt land tämligen okänd, och torde huvudsakligen ifrågakomma endast för vissa grupper av i allmän tjänst anställda, exempelvis de i statens tjänst anställda, som äro berättigade till dyrtidstillägg. Det är emellertid att märka dels att barntilläggen i ifrågavarande fall äro till beloppen jämförelsevis obetydliga, dels även att i författningen angives fasta regler angående de fall då barntillägg må åtnjutas. I den nu framlagda propositionen saknas varje antydning härom och förslag till särskild författning i ämnet är icke framlagd. Det skulle sålunda kunna förekomma att, i fall då en manlig statstjänsteman är gift med en kvinnlig statstjänsteman, vardera av föräldrarna skulle äga att uppbära barntillägg för de gemensamma barnen. Det saknas vidare antydning om huru skall förfaras med barntillägg då kvinnlig statstjänsteman är gift med annan än statstjänsteman, och mannen

genom tjänst eller yrke har sådan inkomst att han väl kan sörja för barnens underhåll och uppfostran. En hel del liknande problem av invecklad art ha icke på något sätt upptagits till behandling i propositionen. Det är sålunda icke alls utrett i vilka fall och under vilka omständigheter de i propositionen föreslagna barntilläggen skola utgå. Man saknar därför möjlighet att bedöma verkningarna av det framlagda förslaget.

Vid de tillfällen då frågan om att utmäta avlöningen till i statens tjänst anställda befattningshavare efter vars och ens försörjningsbörda varit föremål för behandling, ha meningarna i denna fråga varit synnerligen delade. Det borde därför vara fullkomligt otänkbart att riksdagen nu utan utredning och utan att ett författningsförslag i ämnet föreligger, skulle vara beredd att besluta genomförandet av en avlöningsförstärkning, byggd på principen om barntillägg. Personalen själv har ingalunda framställt yrkande om att erhålla lön i förhållande till försörjningsplikt. Några förhandlingar i ärendet mellan representanter för statsmakterna och ombud för personalens organisationer ha icke heller ägt rum. Att det här endast gäller ett provisorium, avsett att gälla endast för kort tid, kan icke vara ett skäl för införande av barntillägg, såvida man icke redan nu vill binda den kommande definitiva löne regleringen vid principen om lön enligt försörjningsplikt. Det skulle nämligen vid genomförandet av den definitiva löne regleringen uppstå en mängd svårigheter med avvecklingen av barntilläggen, därest de nu skulle bli införda, men den kommande definitiva löne regleringen sedermera byggas på en helt annan princip.

Utan att här vidare ingå på detta spörsmål anse vi oss därför böra yrka att Kungl. Maj:ts förslag om provisorisk avlöningsförstärkning *i form av barntillägg* måtte av riksdagen avslås.

Det belopp som kan disponeras för provisorisk avlöningsförstärkning bör i stället, enligt vår mening, användas till fasta lönetillägg, och således de av Kungl. Maj:t föreslagna beloppen i de olika löneklasserna i motsvarande grad ökas. Därvid bör tillses att den princip, som framförts i gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t från Svenska Järnvägsmannaförbundet, Svenska Postmannaförbundet, Sveriges Lokomotivmannaförbund och Statstjänarnas Centralorganisation, nämligen att det högsta beloppet av löneförbättringen bör tillkomma befattningshavarna i löneklasserna 5—12, blir genomförd. I denna framställning ligger icke något erkännande åt principen om lön efter försörjningsplikt, utan yrkandet har utformats med syfte att de i dessa löneklasser förekommande talrika personalgrupperna, för vilka dessutom dessa löneklasser utgöra *slutlön* för befattningshavarna tillhörande lönegraderna 1—8, måtte erhålla en större del av avlöningsförstärknigen än andra personalgrupper. Avlöningsförstärknigen bör sålunda utgå med 300 kronor per år till befattningshavare i löneklasserna 5—12 och med 240 kronor till andra befattningshavare.

I saknad av tillförlitlig uppgift om antalet befattningshavare i de olika löneklasserna, äro vi icke i tillfälle att bedöma huruvida den bortfallna kostnaden för barntilläggen räcker för bestridande av den ökade kostnaden för de fasta

lönetillägg, som bliva en följd av ett bifall till nyssangivna förslag. Approximativa beräkningar ha givit till resultat att totalkostnaden vid ett beslut om fasta lönetillägg av den storlek som vi ifrågasätta skulle något överskrida det belopp, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle för ändamålet disponeras. Därest man vill fasthålla vid den av Kungl. Maj:t beräknade kostnadsramen skulle sålunda de fasta lönetilläggens belopp behöva göras något lägre än enligt förslaget här ovan. Det torde emellertid böra ankomma på vederbörande utskott att föreslå eventuella jämkningar angående tilläggsbeloppen ävensom att föreslå den uppdelning på olika huvudtitlar, som med hänsyn till riksstatens uppställning är erforderlig.

Härutöver torde ytterligare vissa spörsmål böra göras till föremål för behandling i detta sammanhang. Det torde nämligen vara behöfligt att riksdagen något klarare, än som skett i propositionen, uttrycker vilka grupper av icke ordinarie personal, som i anslutning till den provisoriska avlöningsförstärkningen böra erhålla förbättrade löneförmåner. Här avses såväl befattningshavare med arvoden som ock sådana, vars avlöning utgår från arbets- eller materialanslag, vare sig de avlönas enligt kollektivavtal eller icke.

Föredragande departementschefen anför härom bl. a. följande:

”Provisorisk avlöningsförstärkning skulle i enlighet härmed utgå bland annat till tjänstemän, som uppbära i vederbörande avlöningsreglementen bestämda arvoden. Övriga arvodesbefattningar torde enligt min mening få ställas utanför den provisoriska avlöningsförstärkningen. Även om i vissa sådana och även andra fall skäl skulle kunna anföras att utsträcka rätten till provisorisk avlöningsförstärkning, måste dock beaktas, att betydande svårigheter skulle uppkomma att rättvist avgränsa dessa fall från andra, där avlöningsförstärkning ej bör ifrågakomma, samt att en sådan anordning skulle nödvändiggöra svåröverskådliga och komplicerade bestämmelser. Inom ramen av tillgängliga medel böra emellertid verken vara oförhindrade att, där så enligt principerna för här framlagda förslag kan befinnas av omständigheterna påkallat, bereda befattningshavare, som icke äger rätt åtnjuta provisorisk avlöningsförstärkning, såsom komensation härför avlöningsförbättring med skäligt belopp.”

Enligt propositionen skulle bl. a. en del ekonomipersonal vid sinnessjukhusen, flertalet befattningshavare vid tandläkarinstitutet, ävensom personal vid universitet och högskolor m. fl. vetenskapliga institutioner, vilka avlönas från s. k. materialanslag e. d., icke utan vidare kunna komma i åtnjutande av den tillfälliga löneförstärkningen. Departementschefens framhållande av att verken inom ramen av tillgängliga medel skola äga rätt att utanordna motsvarande belopp, torde icke räcka till för att denna personal skall erhålla del av löneförbättringen, då därigenom det hela blir beroende av verkens vilja till återhållsamhet på andra områden. Uppmärksammas bör sålunda att viss personal vid tandläkareinstitutet ännu icke kommit i åtnjutande av provisoriskt dyrortstillägg, enligt uppgift på grund av att de tillgängliga medlen icke räckt till härför.

Då departementschefen framhåller att ett utsträckande av rätten till provisorisk avlöningsförstärkning till här omhandlade grupper skulle nödvändiggöra svåröverskådliga och komplicerade bestämmelser, vore kanske den lämpliga lösningen att riksdagen gav Kungl. Maj:t rätt att besluta, om provisorisk avlöningsförstärkning skall utgå till andra än de i propositionen direkt angivna befattningshavaregrupperna.

Den personal, som övergått i statstjänst i samband med statens övertagande av enskild järnväg, har inplacerats i statens lönesystem med angivande av viss löneklass. Det är självfallet att de skola komma i åtnjutande av provisorisk avlöningsförstärkning med det belopp som utgår för den löneklass, enligt vilken de åtnjuta lön, och detta torde även vara avsett, när i propositionen intet nämnes härom. Nu är emellertid förhållandet så att ett stort antal av dessa befattningshavare inplacerats i en avsevärt lägre löneklass uti innehavande befattning än deras avlöning före övergången i statstjänst bort medföra, och de ha i stället beretts gottgörelse i form av ett större eller mindre personligt lönetillägg. För att icke detta personliga lönetillägg vid genomförande av den provisoriska avlöningsförstärkningen skall av vederbörande myndighet minskas, varigenom dessa befattningshavare helt eller delvis ställas utanför verkningarna av den genomförda löneförbättringen, erfordras en förklaring av statsmakterna att minskning i eventuellt utgående personligt lönetillägg icke skall ske på grund av beslut om provisorisk avlöningsförstärkning.

På grund av vad som anförts hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 196 må besluta,

att provisorisk avlöningsförstärkning åt befattningshavare i statens tjänst må under budgetåret 1937/1938 utgå enligt följande grunder:

a) till befattningshavare med reglerad avlöning enligt vid kommunikationsverken och allmänna civilförvaltningen gällande avlöningsreglementen, med 300 kronor per år till befattningshavare, som åtnjuter avlöning enligt löneklasserna 5—12, och med 240 kronor per år till annan befattningshavare,

b) till befattningshavare med reglerad avlöning enligt andra än under a) angivna avlöningsreglementen med belopp som i anslutning till avlöningsbeloppet i innehavande löneklass svarar mot vad under a) sägs,

c) till annan befattningshavare med belopp som i förhållande till utgående avlöning motsvarar vad som under a) sägs, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, samt

d) att till befattningshavare, som i samband med enskild järnvägs eller bandels övertagande av staten övergått i stats-tjänst, provisorisk avlöningsförstärkning utgår i enlighet med vad under a) sägs, och skall i samband härmed minskning icke ske i eventuellt utgående personligt lönetillägg.

Stockholm den 1 april 1937.

Ernst Eriksson
i Stockholm.

Anton Eklund.

Abel Sundberg.

Edvin Gustafsson.
